

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

સ્પેશિયલ ક્રિમીનલ એપિલિકેશન (કવોશિંગ) નં. ૪૪૪૧ / ૨૦૧૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨.	રિપોર્ટરને રીફર કરવું કે નહીં?	હા.
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના	ના.

	નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	
--	-----------------------------------	--

=====

પૃથ્વીરાજ સરેમલ કોઠારી....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

પી.એસ.શ્રીનિવાસ, આસિસ્ટન્ટ ડાયરેક્ટર અને ૧....સામવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થીતી:-

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે વિ. સિનિયર એડવોકેટ શ્રી વિક્રમ ચૌધરી સાથે વિ.

વકીલ શ્રી સંજય અગ્રવાલ, શ્રી હાર્દિક પી મોઢ અને શ્રી અમિત લલ્લ

સામવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેઝિંગ કાઉન્સેલ શ્રી પી

વાય દિવ્યેશ્વર

સામવાળા(ઓ) નં. ૨ માટે વિ. એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી એલ બી

ડાભી

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી

તારીખ : ૨૩/૦૭/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. રૂલ. સામવાળા નં.૧ માટે વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ શ્રી પી. વાય. દિવ્યેશ્વર, રૂલની નોટિસની બજવણી વાઈવ કરે છે. સામવાળા નં.૨ માટે વિ. એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી એલ. બી. ડાભી, રૂલની નોટિસની બજવણી વાઈવ કરે છે. કેસમાં સંકળાયેલા મુદ્દાના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને અને સંબંધિત પક્ષકારોના વિ. વકીલોની સંમતિથી, અરજીની આખરી સુનાવણી કરીને તેનો નિર્ણય કરવામાં આવે છે.

૨. ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની આ અરજી, અન્ય બાબતોની સાથે, અમદાવાદના વિ. પ્રિન્સિપલ અને સેશન્સ જજ, નાણાકીય ગેરરીતિ અટકાયત અધિનિયમ, ૨૦૦૨ ("પીએમએલ એક્ટ" ટૂંકમાં) હેઠળની ડેઝિગ્રેટેડ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આદેશ તારીખ ૧૩.૦૭.૨૦૧૫, જેના દ્વારા અરજદાર સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટે સામવાળા નં.૧ – એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટની અરજી ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવી છે, તેને રદ કરવા અને સેટ અસાઈડ કરવાની પ્રાર્થના સાથે રજૂ કરવામાં આવી છે.

૩. ટૂંકી પૃષ્ઠભૂમિ જેમાં વર્તમાન અરજી ઉપસ્થિત થઈ છે તે નીચે મુજબ છે:

૩.૧ અરજીમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર સોના, ચાંદી અને પ્લેટિનમ બુલિયન ઉદ્યોગમાં અપાર પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ ધરાવે છે. તેઓ મુંબઈ યુનિવર્સિટીમાંથી કોમર્સ ગ્રેજ્યુએટ છે અને ત્રીસ કરતાં વધુ વર્ષોથી કિંમતી ધાતુઓના વેપારના કૌટુંબિક વ્યવસાયમાં છે. અરજદાર રિફ્લેક્સિવ બુલિયન્સ લિમિટેડના ડિરેક્ટર છે, જે સેલ્સ ટર્નઓવરની દ્રષ્ટિએ ભારતમાં ટોચની દસ અનલિસ્ટેડ કંપનીઓમાંની એક છે. આ ઉપરાંત, અરજદાર બોમ્બે બુલિયન એસોસિએશનના પ્રમુખ રહ્યા છે અને જૈન બિરાદરીના કલ્યાણ અને ઉત્થાનમાં તેમના યોગદાન બદલ તેમને બે વાર પ્રતિષ્ઠિત જૈન રત્ન એવોર્ડથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા છે; એકવાર ભારતના માનનીય રાષ્ટ્રપતિ શ્રીમતી પ્રતિભાદેવી પાટીલ દ્વારા ૧૩.૦૩.૨૦૧૨ ના રોજ અને ત્યારબાદ, મહારાષ્ટ્રના માનનીય મુખ્યમંત્રી શ્રી પૃથ્વીરાજ ચૌહાણ દ્વારા ૨૩.૦૪.૨૦૧૩ ના રોજ. જેનો અર્થ એ થાય છે કે, અરજદાર એક જવાબદાર અને જાણીતી વ્યક્તિ છે અને સમાજમાં ઊંડા મૂળ ધરાવે છે.

૩.૨ એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર ઉત્કૃષ્ટ પ્રતિષ્ઠા અને ગુડવિલ ધરાવે છે, જેને પરોક્ષ હેતુથી કલંકિત કરવાનો પ્રયાસ કરવામા આવી રહ્યો છે.

સામવાળા નં.૧ (એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ) એ ૧૮.૦૭.૨૦૧૪ ના રોજ પીએમએલ એક્ટ હેઠળ ઓગણોસીતેર આરોપીઓ સામે અરજી દાખલ કરી હતી. અરજદાર તેમાંના એક ન હતા. તે ઓગણોસીતેર વ્યક્તિઓમાંથી બે પહેલેથી જ કસ્ટડીમાં હતા. બાકીના આરોપીઓ સંબંધે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટે અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે પ્રથમ તબક્કે, ૦૨.૦૮.૨૦૧૪ ના રોજ ના મંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૩.૩ દસ આરોપીઓ સામે ૨૯.૧૦.૨૦૧૪ ના રોજ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી. અરજદાર તે ફરિયાદમાં આરોપીઓ પૈકીના એક ન હતા. જો કે, ફરિયાદના મુખ્ય ભાગમાં તેમનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અગિયાર આરોપીઓનો ઉલ્લેખ હતો, જો કે કોઝ-ટાઇટલમાં દસ વ્યક્તિઓ દર્શાવવામાં આવી હતી. તે કેસમાં પણ, સામવાળા નં.૧ એ દસમાંથી સાત વ્યક્તિઓ સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટેની અરજી પસંદ કરી હતી, કારણ કે એક વ્યક્તિ પહેલેથી જ કસ્ટડીમાં હતી, અને બે સંસ્થાઓ કંપનીઓ હતી. સદર અરજી ડેઝિગ્રેટેડ જજ દ્વારા ૨૯.૧૦.૨૦૧૪ ના રોજ ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવી હતી. સદર ફરિયાદમાં અરજદાર સામે આરોપો મૂકવામાં આવ્યા હોવાથી, જો કે તેમને ઔપચારિક રીતે આરોપી બનાવવામાં આવ્યા ન હતા, તેમ છતાં અરજદારે સ્વેચ્છાએ રિટ અરજી (ફોજદારી) નં.૧૮૯/૨૦૧૪ દાખલ કરીને સુપ્રીમ કોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબનો આદેશ પસાર

કર્ચો હતો:

'નોટિસ કાઢો

દરમિયાનમાં કેસના સંબંધમાં અરજદાર સામે કોઈ સખત પગલાં લેવામાં આવશે નહીં.

જો કે, અરજદારે તપાસ કરનાર સત્તાવાળાઓને સહકાર આપવો અને જ્યારે પણ આમ કરવા માટે કહેવામાં આવે ત્યારે પોતાની જાતને ઉપલબ્ધ કરાવવી. સદર હેતુ માટે, અરજદારના વિ. એડવોકેટ-ઓન-રેકૉર્ડ પર રિક્વિઝિશન બજાવી શકાય છે.

રિટ અરજી (ફોજદારી) નં. ૧૦૯/૨૦૧૩ સાથે સામેલ કરો."

૩.૪ આ અરજી બીજી રિટ અરજી, એટલે કે રિટ અરજી (ફોજદારી) નં. ૧૦૯/૨૦૧૩ અને અન્ય સંકળાયેલી બાબતો સાથે સામેલ કરવામાં આવી હતી. રિટ અરજી (ફોજદારી) નં. ૧૦૯/૨૦૧૩ અને અન્ય સંકળાયેલી બાબતો ૨૦.૧૧.૨૦૧૪ ના આદેશ દ્વારા સમય પહેલાંની હોવાના કારણે પરત ખેંચવામાં આવી હતી. જો કે, સદર અરજીઓ પરત ખેંચવાની પરવાનગી આપતી વખતે, સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે તેમાંના અરજદારોને જ્યારે પણ યોગ્ય પરિસ્થિતિ ઊભી થાય ત્યારે તેમના ઉપાય શોધવાનો અધિકાર છે.

એ પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨, ("કસ્ટમ્સ એક્ટ" ટૂંકમાં) ની કલમ ૧૦૮ અને સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ ની કલમ ૧૪ હેઠળ સમન્સ ઈશ્યુ કરવાને અનુસરીને કાર્યવાહી આગળ ધપાવવામાં જે પણ અવરોધ ઊભો થયો હોય, તે વચગાળાનો આદેશ અમલમાં હતો તે સમયગાળા દરમિયાન, કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓ હેઠળ ઉપલબ્ધ વૈધાનિક સમયગાળાનો લાભ લઈને તેને હંમેશા બાદ કરી શકાય છે. સુપ્રીમ કોર્ટે અરજીઓમાં ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલા કાયદાના પ્રશ્નોને પણ યોગ્ય કેસમાં નક્કી કરવા માટે ખુલા રાખ્યા હતા. એ નોંધવામાં આવી શકે છે કે અરજદાર દ્વારા પસંદ કરવામાં આવેલી રિટ અરજી [રિટ અરજી (ફોજદારી) નં.૧૮૯/૨૦૧૪] ને અન્ય અરજીઓથી ડી-લિંક કરવામાં આવી હતી અને તે અરજીઓ સાથે પરત ખેંચવામાં આવી ન હતી. તે ૧૦.૦૭.૨૦૧૫ સુધી પેન્ડિંગ રહી હતી, જે તારીખે સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કર્યો હતો:

"રિટ અરજી (ફોજદારી) નં.૧૦૯/૨૦૧૩ અને બેચમાં ૨૦.૧૧.૨૦૧૪ ના રોજ આ કોર્ટે દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન રિટ અરજી અરજદારના વિ. વકીલ દ્વારા માંગવામાં આવ્યા મુજબ પરત ખેંચાયેલી ગણીને રદ કરવામાં આવે છે.

અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે આ કોર્ટના ઉપર ઉલ્લેખિત તારીખ

૨૦.૧૧.૨૦૧૪ ના આદેશમાં જે પણ રાહત આપવામાં આવી છે,
તે આ રિટ અરજીમાં અરજદાર માટે પણ લાગુ રહેશે."

૩.૫ તારીખ ૧૦.૦૭.૨૦૧૫ ના આદેશ પર ડિજિટલ સહી કરવામાં આવી હતી
અને ૧૩.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ ૧૬.૫૫.૧૫ આઈએસટી વાગ્યે સુપ્રીમ કોર્ટની
વેબસાઈટ પર અપલોડ કરવામાં આવ્યો હતો.

૩.૬ સામવાળા નં.૧ એ ઈસીઆઈઆર નં. ઈસીઆઈઆર /૦૧/
એસટીએસઝેડઓ /૨૦૧૪ માં ક્રિમિનલ પરચુરણ અરજી નં.૧૨૩૧/૨૦૧૫
દ્વારા ૧૩.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ અરજદાર સામે બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ
કરવા માટેની અરજી રજૂ કરી હતી. આ અરજી પર, ડેક્લિએટેડ કોર્ટે
૧૩.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ બપોરે ૨:૪૫ વાગ્યે નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કર્યો
હતો:

'માગ્યા મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે'

૩.૭ આ આદેશ જ વર્તમાન અરજી મારફતે આ કોર્ટ સમક્ષ પડકાર હેઠળ છે.

જ. અરજદાર તરફથી વિ. સિનિયર વકીલ શ્રી વિક્રમ ચૌધરી સાથે વિ. વકીલ શ્રી સંજય અગ્રવાલ, શ્રી હાર્દિક મોઢ અને શ્રી અમિત લહ્ણા ઉપસ્થિત રહ્યા છે અને રજૂઆત કરી છે કે એવું નથી કે અરજદાર નાસતો ફરે છે અથવા પૂછપરછ માટે અપ્રાપ્ય રહ્યો છે જેથી બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાની જરૂરિયાત ઊભી થાય. અરજદાર સમાજમાં ઊંડા મૂળ ધરાવે છે અને, શરૂઆતના તબક્કેથી જ, સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પોતાનો ઉપાય શોધી રહ્યા હતા, જેણે તેમને ૧૦.૦૭.૨૦૧૫ સુધી રક્ષણ આપ્યું હતું. સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ૦૩.૧૧.૨૦૧૪ ના રોજ આદેશ પસાર કર્યા પછી, અરજદાર ચાર પ્રસંગોએ, એટલે કે, ૦૮.૧૧.૨૦૧૪, ૧૯.૧૧.૨૦૧૪, ૨૭.૧૧.૨૦૧૪ અને ૧૨.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ સામવાળા નં.૧ સમક્ષ હાજર થયા છે. અરજદાર દ્વારા એક પણ સમન્સનું પાલન કર્યા વિના રહેવાયું નથી, જેમણે સામવાળા નં.૧ ને સંપૂર્ણ અને પૂરેપૂરી સહાય અને સહકાર આપ્યો છે.

જ.૧ અરજદાર તપાસ એજન્સીને સહકાર આપવા માટે હંમેશા તૈયાર અને તૈયાર હતા તે હકીકતના પ્રકાશમાં, પ્રથમ તબક્કે, બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું કાયદાની દ્રષ્ટિએ ટકવા પાત્ર નથી, જેમ કે ઇન્દર મોહન ગોસ્વામી અને અન્ય વિ. ઉત્તરાંચલ રાજ્ય અને અન્ય, (૨૦૦૭) ૧૨ એસસીસી ૧ માં રિપોર્ટ થયેલ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર વિશ્વાસ મૂકીને, અન્ય સહ-આરોપીઓના કેસમાં, સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન (કવોશિંગ)

નં.૪૬૯૭/૨૦૧૪ માં પસાર કરાયેલ આદેશ તારીખ ૧૯.૧૧.૨૦૧૪ માં આ કોર્ટ (કોરમ: જે. બી. પારડીવાલા, જે.) દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું છે.

૪.૨ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કાયદાની સ્થિતિ, જેમ કે ઇન્દર મોહન ગોસ્વામી અને અન્ય વિ. ઉત્તરાંચલ રાજ્ય અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના ચુકાદામાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે, અને આ કોર્ટ દ્વારા તેના પર વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો હતો, તે ભારતના વિ. આસિસ્ટન્ટ સોલિસિટર જનરલ દ્વારા વાજબી રીતે સ્વીકારવામાં આવી હતી, જેમ કે સદર આદેશમાં નોંધાયેલ છે. તે કેસમાં, સાત સહ-આરોપીઓ સામે ઈશ્યુ કરવામાં આવેલા બિન-જમીનપાત્ર વોરંટો રદ કરવામાં આવ્યા છે અને સેટ અસાઈડ કરવામાં આવ્યા છે. તે જ કાનૂની સ્થિતિ વર્તમાન કેસમાં પણ લાગુ પડશે અને તેથી અરજદાર સામે ઈશ્યુ કરાયેલ બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ રદ થવા અને સેટ અસાઈડ થવાને પાત્ર છે.

૪.૩ વિ. સિનિયર વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અરજદાર સામે બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટે સામવાળા નં.૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી, ડેફિએટેડ કોર્ટ સાથે કરેલી ચાલાકી અને છળકપટથી ઓછી નથી. ઈરિછત આદેશ મેળવવા માટે સામવાળા નં.૧ એ કોર્ટ સાથે રમત રમી છે. સદર અરજીમાં ક્યાંય પણ એ વાતનો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો નથી કે

અરજદાર સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પોતાનો ઉપાય શોધી રહ્યા હતા અને તેમને ૧૦.૦૭.૨૦૧૫ સુધી રક્ષણ આપવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે તેમની અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. સદર અરજી દાખલ કરવા અને તેની પેન્ડન્સી અંગે પણ ખુલાસો કરવામાં આવ્યો નથી. અરજી ૧૩.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી છે, જે દિવસે, સુપ્રીમ કોર્ટનો ૧૦.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજનો આદેશ ૧૬.૫૫.૧૫ આઈએસટી વાગ્યે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો હતો. સદર અરજીમાં વધુમાં એવો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો નથી કે અરજદારે હંમેશા તપાસ એજન્સીને સહકાર આપ્યો છે અને તેમને ચાર પ્રસંગોએ સમન્સ મોકલવામાં આવ્યા છે. એવો એક પણ કિસ્સો બન્યો નથી જ્યારે અરજદારે તપાસ એજન્સી સમક્ષ હાજર થવામાં ચૂંક કરી હોય. તેઓ ઉપલબ્ધ છે અને સહકાર આપવા માટે હંમેશા તૈયાર રહ્યા છે, તેથી, તેમની સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું અયોગ્ય છે.

૪.૪ કે સામવાળા નં.૧ નો એવો કેસ ક્યારેય ન હતો કે તેઓ અરજદારની અટકાયત કરવા માંગતા હતા અને તેઓ અટકાયતથી બચી રહ્યા હતા. અરજદાર સ્પેરછાએ ૦૭.૧૧.૨૦૧૪ ના રોજ સામવાળા નં.૧ પાસે ગયા છે. તેથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે સુપ્રીમ કોર્ટના આદેશો સહિતની મહત્વપૂર્ણ હકીકતોને છુપાવીને સામવાળા નં.૧ દ્વારા અરજીમાં અગત્યની હકીકતો છુપાવવામાં આવી છે, જેથી અટકાયતનું વોરંટ મેળવી શકાય. આ કોર્ટની

પ્રક્રિયા પર છળકપટ કરવા સમાન છે.

જ.પ આ રજૂઆતના સમર્થનમાં, (૨૦૦૭) જ એસસીસી ૨૨૧ માં રિપોર્ટ થયેલ એ. વી. પાપૈય્યા શાસ્ત્રી અને અન્ય વિ. એ. પી. સરકાર અને અન્યના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો છે. જેના પર વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો છે તે પેરા નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યા છે:

'૨૧. હવે, કાયદાનો એ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જો કોઈ ચુકાદો કે આદેશ છળકપટથી મેળવવામાં આવ્યો હોય, તો તેને કાયદાકીય દ્રષ્ટિએ ચુકાદો કે આદેશ કહી શકાય નહીં. ત્રણ સદીઓ પહેલાં, ચીફ જસ્ટિસ એડવર્ડ કોકે જાહેર કર્યું હતું;

'છળકપટ તમામ ન્યાયિક કાર્યોને, ધાર્મિક હોય કે સાંસારિક, રદબાતલ કરે છે".

૨૨. આમ કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિ એ છે કે કોર્ટ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા સત્તાવાળા સાથે છળકપટ કરીને મેળવેલ ચુકાદો, ડિક્રી અથવા આદેશ કાયદાની નજરમાં રદબાતલ અને નગણ્ય છે. પ્રથમ કોર્ટ દ્વારા અથવા આખરી કોર્ટ દ્વારા – આવા ચુકાદા, ડિક્રી

અથવા આદેશને દરેક કોર્ટ દ્વારા, વરિષ્ઠ અથવા કનિષ્ઠ, રદબાતલ ગણવો પડશે. તેને કોઈપણ કોર્ટમાં, કોઈપણ સમયે, અપીલ, રિવિઝન, રિટ અથવા તો સંલગ્ન કાર્યવાહીમાં પણ પડકારી શકાય છે.

૨૩. લેઝારસ સ્ટેટ્સ લિમિટેડ વિ. બીસ્લીના અગ્રણી કેસમાં, લોર્ડ કેનિંગે અવલોકન કયું:

'કોઈપણ કોર્ટનો ચુકાદો, મંત્રીનો કોઈ આદેશ, જો તે છળકપટથી મેળવવામાં આવ્યો હોય તો તેને ટકી રહેવા દઈ શકાય નહીં.'

૨૪. ડયેસ ઓફ કિંગ્સ્ટન, સ્મિથ્સ લીડિંગ કેસીસ, ૧૩મી આવૃત્તિ, પૃષ્ઠ ૬૪૪ મા, છળકપટના સ્વરૂપને સમજાવતા, ડી ગ્રે, સી. જે. એ જણાવ્યું હતું કે જો કે ચુકાદો રેસ જુડિકાટા હશે અને અંદરથી આક્ષેપપાત્ર નથી, પરંતુ તે બહારથી આક્ષેપપાત્ર હોઈ શકે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જો કે કોર્ટની ભૂલ' હતી તે દર્શાવવાની પરવાનગી નથી, પરંતુ એ દર્શાવી શકાય છે કે તેને 'ગેરમાર્ગે દોરવામાં' આવી હતી. ભૂલ અને ચાલાકી વચ્ચે એક આવશ્યક તફાવત છે. તફાવતનો સ્પષ્ટ અર્થ એ છે કે ચુકાદાને

રદબાતલ કરવાનો દાવો એવા ગ્રાઉન્ડ પર લાવી શકાતો નથી કે તેનો નિર્ણય ખોટી રીતે લેવાયો હતો, એટલે કે ગુણદોષ પર, નિર્ણય એવો હતો જે આપવો જોઈતો ન હતો, પરંતુ તેને રદબાતલ કરી શકાય છે, જો કોર્ટ પર દબાણ કરવામાં આવ્યું હોય અથવા ચુકાદો આપવા માટે ચાલાકી કરવામાં આવી હોય."

૪.૬ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજીનું અવલોકન કરવાથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે મહત્વપૂર્ણ હકીકતો જાહેર ન કરીને બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનો આદેશ પસાર કરવા માટે ડેઝિગ્રેટેડ કોર્ટને ગેરમાર્ગે દોરવામાં આવી છે. કોર્ટ સાથે છળકપટ કરીને મેળવવામાં આવેલો કોઈપણ આદેશ કાયદાની નજરમાં રદબાતલ અને નગણ્ય સિવાય કંઈ નથી. તેને કોઈપણ કોર્ટમાં, કોઈપણ સમયે, અપીલ, રિવિઝન, રિટ અથવા તો સંલગ્ન કાર્યવાહીમાં પણ પડકારી શકાય છે. તેથી, આ કોર્ટના રિટ અને સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને આ કોર્ટ સમક્ષ આક્ષેપિત આદેશને પડકારવો એ જાળવી રાખવા પાત્ર છે.

૪.૭ વિ. સિનિયર વકીલે આગળ ઈન્દર મોહન ગોસ્વામી અને અન્ય વિ. ઉત્તરાંચલ રાજ્ય અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ક્યારે ઈશ્યુ કરવા જોઈએ

૫૩. જ્યારે જામીનપાત્ર વોરંટના સમન્સથી ઈરિછત પરિણામ મળવાની શક્યતા ન હોય ત્યારે વ્યક્તિને કોર્ટમાં લાવવા માટે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું જોઈએ. આ ત્યારે થઈ શકે જ્યારે:

- એવું માનવું વાજબી હોય કે વ્યક્તિ સ્વેચ્છાએ કોર્ટમાં હાજર થશે નહીં; અથવા
- પોલીસ સત્તાવાળાઓ વ્યક્તિને સમન્સની બજવણી કરવા માટે શોધવામાં અસમર્થ હોય; અથવા
- એવું માનવામાં આવે કે જો વ્યક્તિને તરત જ કસ્ટડીમાં લેવામાં ન આવે તો તે કોઈને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે.

૫૪. શક્ય હોય ત્યાં સુધી, જો કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય હોય કે કોર્ટમાં આરોપીની હાજરી મેળવવા માટે સમન્સ પૂરતું રહેશે, તો સમન્સ અથવા જામીનપાત્ર વોરંટને પ્રાધાન્ય આપવું જોઈએ. વોરંટ ઈશ્યુ થવા પર ઉદ્ભવતા અત્યંત ગંભીર પરિણામો અને રામિક્લેશન્સના કારણે, હકીકતોની યોગ્ય ચકાસણી અને મનની

સંપૂર્ણ નોંધ લીધા વિના જામીનપાત્ર કે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ક્યારેય ઈશ્યુ કરવા જોઈએ નહીં. કોર્ટે ખૂબ જ કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવી જોઈએ કે ફોજદારી ફરિયાદ કે એફઆઈઆર પરોક્ષ હેતુથી દાખલ કરવામાં આવી નથી ને.

૫૫. ફરિયાદના કેસોમાં, પ્રથમ તબક્કે, કોર્ટે ફરિયાદની નકલ સાથે સમન્સ બજાવવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ. જો આરોપી સમન્સ ટાળતો હોય તેવું લાગે, તો કોર્ટે, બીજા તબક્કે જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું જોઈએ. ત્રીજા તબક્કે, જ્યારે કોર્ટને પૂરેપૂરી ખાતરી થઈ જાય કે આરોપી ઈશ્તિદાપૂર્વક કોર્ટની કાર્યવાહી ટાળી રહ્યો છે, ત્યારે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાની પ્રક્રિયાનો આશ્રય લેવો જોઈએ. વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા સર્વોપરી છે, તેથી, અમે પ્રથમ અને બીજા તબક્કે કોર્ટોને બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાથી દૂર રહેવા માટે ચેતવણી આપીએ છીએ.

૫૬. વિવેકાધીન સત્તા હોવાથી તેનો ઉપયોગ અત્યંત કાળજી અને સાવચેતી સાથે ન્યાયી રીતે થવો જોઈએ. વોરંટ ઈશ્યુ કરતા પહેલા કોર્ટે વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા અને સામાજિક હિત બંનેને

યોગ્ય રીતે સંતુલિત કરવા જોઈએ. વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટે કોઈ સીધું-સાદું ફોર્મ્યુલા હોઈ શકે નહીં પરંતુ સામાન્ય નિયમ તરીકે, જ્યાં સુધી આરોપી પર કોઈ ઘોર ગુનો કરવાનો આરોપ ન હોય અને એવો ડર ન હોય કે તે પુરાવા સાથે ચેડાં કરે અથવા તેનો નાશ કરે અથવા કાયદાની પ્રક્રિયાથી બચવાની શક્યતા હોય, ત્યાં સુધી બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનું ટાળવું જોઈએ.

૫૬. બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરતી વખતે કોર્ટે વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા અને જનતા તેમજ રાજ્યના હિત વચ્ચે યોગ્ય સંતુલન જાળવવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ." (ભાર મૂક્યો)

૪.૮ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા અંગે ઉલ્લેખ કરાયેલો બીજો ચુકાદો, (૨૦૧૨) ૯ એસસીસી ૭૯૧ માં રિપોર્ટ થયેલ રઘુવંશ દીવાનચંદ ભસીન વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્યના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટનો છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે કાયદાના આ ૪ સિદ્ધાંતોનો નીચે મુજબ પુનરોચ્ચાર કર્યો છે:

'૧૦. એ બાબત પર વધુ ભાર મૂકવાની જરૂર નથી કે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટની બજવણીમાં સીધી રીતે વ્યક્તિની

સ્વતંત્રતામાં કાપ મૂકવાનો સમાવેશ થાય છે, અટકાયતનું વોરંટ યાંત્રિક રીતે ઇશ્યુ કરી શકાય નહીં, પરંતુ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં તે વાજબી છે તેવી ખાતરી નોંધ્યા પછી જ ઇશ્યુ કરી શકાય છે. બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઇશ્યુ કરવાનો નિર્દેશ આપતી વખતે કોર્ટોએ અત્યંત સાવચેત અને સાવધ રહેવું પડશે, નહીંતર ગેરકાયદેસર અટકાયત એ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૧ માં પરિકલ્પિત બંધારણીય જનાદેશનો ઇનકાર કરવા સમાન બનશે. તે જ સમયે, એ કહેવાની જરૂર નથી કે વ્યક્તિના કલ્યાણે સમુદાયના કલ્યાણને સમર્પિત થવું પડશે. તેથી, કાયદાનું શાસન જાળવવા અને સમાજને કાર્યાત્મક સંવાદિતામાં રાખવા માટે, એક તરફ વ્યક્તિના અધિકારો, સ્વતંત્રતાઓ અને વિશેષાધિકારો અને બીજી તરફ રાજ્ય વચ્ચે સંતુલન જાળવવું જરૂરી છે. ખરેખર, આ એક જટિલ ક્વાયત છે. જેમ કે કાર્ડોઝો, જે. મૂકે છે 'એક તરફ સામાજિક જરૂરિયાત છે કે ગુનાને દબાવવો જોઈએ. બીજી તરફ, સામાજિક જરૂરિયાત છે કે ઓફિસની ઉદ્ધતાઈ દ્વારા કાયદાની અવહેલના ન થવી જોઈએ. કોઈપણ પસંદગીમાં જોખમો રહેલા છે."

૧૧. ગમે તે હોય, આ કોર્ટ માટે છે, જે જામીનપાત્ર કે બિન-

જામીનપાત્ર વોરંટ દ્વારા આરોપીની હાજરી સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે કેમ તે નક્કી કરવાની વિવેકબુદ્ધિ ધરાવે છે, એક તરફ કાયદાના અમલીકરણની જરૂરિયાત અને બીજી તરફ કાયદાના અમલીકરણ કરતી એજન્સીઓના હાથે ઉદ્ધતાઈથી નાગરિકના રક્ષણ વચ્ચે સંતુલન જાળવવું. બાબતની સુનાવણીની તારીખે કોર્ટમાં હાજર થવામાં નિષ્ફળ જવા બદલ આરોપી સામે યોગ્ય વોરંટ ઈશ્યુ કરવાની કોર્ટની સત્તા અને અધિકારક્ષેત્રને પડકારી શકાય નહીં. તેમ છતાં, આવી સત્તાનો ઉપયોગ ન્યાયી રીતે અને સ્વેચ્છાચારી રીતે નહીં, અન્ય બાબતોની સાથે, સંકળાયેલા ગુનાના સ્વરૂપ અને ગંભીરતા; આરોપીઓનું ભૂતકાળનું વર્તન; તેમની ઉંમર અને તેમના નાસી જવાની શક્યતાને ધ્યાનમાં રાખીને કરવો પડશે. (આ પણ જુઓ: યુ. પી. રાજ્ય વિ. પૂસુ).

૧૨. *** **

૧૩. અમે આ માર્ગદર્શિકાઓ સાથે આદરપૂર્વક સંમત છીએ, અને ભાર મૂકીએ છીએ કે આ માર્ગદર્શિકાઓ અમારા સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૧ અને ૨૨(૧) માં નિર્દિષ્ટ જીવન અને વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાના અધિકારમાંથી નીકળતી હોવાથી, તેમનું કડકપણે

પાલન કરવાની જરૂર છે. જો કે, અમે ઉમેરવાની ઉતાવળ કરી શકીએ છીએ કે આ માત્ર વ્યાપક માર્ગદર્શિકા છે અને સાર્વત્રિક ઉપયોગના કડક નિયમો નથી જ્યારે હકીકતો અને વર્તણૂકના પેટર્ન કેસથી કેસમાં ભિન્ન હોવા માટે બંધાયેલા છે. આ અંગેની વિવેકબુદ્ધિ કોર્ટને સોંપવામાં આવી હોવાથી, કાયમી ફોર્મ્યુલા નક્કી કરવાની સલાહ આપવામાં આવતી નથી જેના આધારે વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરી શકાય. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, પરિસ્થિતિનું મૂલ્યાંકન કરવું અને વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ ન્યાયી રીતે, નિષ્પક્ષપણે અને પૂર્વગ્રહ વિના કરવાનો સંબંધિત કોર્ટ માટે છે. આ પરિપ્રેક્ષ્યમાં જોઈને, અમને એ નોંધતા ખેદ થાય છે કે વર્તમાન કેસમાં, અપીલકર્તા સામેની ફરિયાદનું સ્વરૂપ અને સમાજમાં તેમનું કદ અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે સ્વીકાર્યપણે અપીલકર્તા નિયમિતપણે કોર્ટની કાર્યવાહીમાં હાજરી આપતા હતા, તે એવો ક્ષમ્ય કેસ ન હતો જ્યાં એડિશનલ ચીફ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું જોઈતું હતું. અમારા અભિપ્રાય મુજબ, અપીલકર્તાની હાજરી સમન્સ ઈશ્યુ કરીને અથવા તો વધુમાં વધુ જામીનપાત્ર વોરંટ દ્વારા સુનિશ્ચિત કરી શકાઈ હોત. તેથી, અમે હાઈકોર્ટ સાથે સંપૂર્ણ રીતે સંમત છીએ કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, બિન-

જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું એ સ્પષ્ટપણે અયોગ્ય હતું. " (ભાર મૂક્યો)

૪.૯ વિ. સિનિયર વકીલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સુસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ, જેમ કે ઉપર ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદામાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પ્રતિપાદિત કરવામાં આવી છે, તે એ છે કે પ્રથમ તબક્કે વ્યક્તિને બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું જોઈએ નહીં. માત્ર જો સમન્સ અથવા જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કર્યા પછી વ્યક્તિની હાજરી મેળવી શકાતી નથી, તો જ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાની પ્રક્રિયાનો આશ્રય લેવો જોઈએ, એ ધ્યાનમાં રાખીને કે વ્યક્તિની સ્વતંત્રતા દબાવવામાં આવે છે અને કાયદાની સુસ્થાપિત પ્રક્રિયાને અનુસર્યા વિના તેની સાથે સમજૂતી કરી શકાતી નથી.

૪.૧૦ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સુપ્રીમ કોર્ટે રઘુવંશ દીવાનચંદ ભસીન વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય (ઉપર મુજબ) માં જણાવ્યું છે કે અટકાયતનું વોરંટ ચાંત્રિક રીતે ઈશ્યુ કરી શકાય નહીં, પરંતુ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં તે વાજબી છે તેવી ખાતરી નોંધ્યા પછી જ ઈશ્યુ કરી શકાય છે.

૪.૧૧ આક્ષેપિત આદેશનો સંદર્ભ આપતાં, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે

સદર આદેશ એ ત્રણ શબ્દોનો આદેશ છે જે "માગ્યા મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે" દર્શાવે છે. તે સંપૂર્ણપણે અસ્પષ્ટ, કારણવિહોણો અને કાયદાની દ્રષ્ટિએ અટકાવપાત્ર છે, જે મનનો ઉપયોગ ન થયો હોવાનું દર્શાવે છે. પ્રથમ તબક્કે જ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરીને સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાઓથી વિચલિત થવાનું ડેઝિગ્રેટેડ કોર્ટે શા માટે યોગ્ય માન્યું, તે સદર આદેશ પરથી માપી શકાતું નથી.

જ.૧૨ મોહિન્દર સિંહ ગિલ અને અન્ય વિ. ધ ચીફ ઇલેક્શન કમિશનર, નવી દિલ્હી અને અન્ય, (૧૯૭૮) ૧ એસસીસી ૪૦૫ માં રિપોર્ટ થયેલ સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર પણ એવી રજૂઆત કરીને વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો છે કે જ્યારે આદેશ પોતે જ અસ્પષ્ટ સ્વરૂપનો હોય, ત્યારે ત્યારબાદ એફિડેવિટ દાખલ કરીને કારણો આપીને તેને પૂરક બનાવી શકાય નહીં.

જ.૧૩ જેનો આશ્રય લેવાયો છે તે અન્ય ચુકાદો (૨૦૧૪) ૩ એસસીસી ૩૨૧ માં રિપોર્ટ થયેલ વિકાસ વિ. રાજસ્થાન રાજ્યનો છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા સંબંધિત કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે અને ખાસ જણાવ્યું છે કે ફરિયાદના કેસોમાં, પ્રથમ તબક્કે સમન્સ ઈશ્યુ કરવા જોઈએ અને ત્યારબાદ જામીનપાત્ર વોરંટ, જેમાં નિષ્ફળ ગયા પછી જ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું જોઈએ. ચુકાદાનો સંબંધિત

અંશ નીચે મુજબ છે:

'૧૬. જમીનના હેતુઓ માટેના વૈધાનિક ઇતિહાસમાં, જમીનપાત્ર' અને બિન-જમીનપાત્ર' શબ્દોનો ઉપયોગ મોટે ભાગે કેસોના બે વર્ગોમાંથી એકને ઓપચારિક રીતે વ્યાપર્તિત કરવા માટે થાય છે, એટલે કે 'જમીનપાત્ર' ગુનાઓ જેમાં દરેક કેસમાં અધિકાર તરીકે જમીનની માંગણી કરી શકાય છે જ્યારે આવી વ્યક્તિને બિન-જમીનપાત્ર ગુનાઓમાં જમીન આપવાનો પ્રશ્ન આપેલ કેસની તમામ હકીકતો અને સંજોગોની વિચારણા પર વાપરવા માટે ધારાસભા દ્વારા કોર્ટની વિવેકબુદ્ધિ પર છોડી દેવામાં આવ્યો છે. વિવેકબુદ્ધિ, અલબત્ત, ન્યાયિક હોવી જોઈએ જે પરંપરાગત પદ્ધતિસરની એનાલોજી દ્વારા માહિતગાર હોય, પ્રણાલી દ્વારા શાસિત હોય અને સામાજિક જીવનમાં વ્યવસ્થાની પ્રાથમિક જરૂરિયાતને આધીન હોય. ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિનો આવો જ બીજો દાખલો એ સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૯ ની અરજી હેઠળના ફરિયાદ કેસમાં બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનો છે. સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૯ હેઠળની સત્તા વિવેકાધીન હોવાથી તેનો ઉપયોગ અત્યંત કાળજી અને સાવચેતી સાથે ન્યાયી રીતે થવો જોઈએ. વોરંટ ઈશ્યુ કરતા પહેલા કોર્ટે વ્યક્તિગત

સ્વતંત્રતા અને સામાજિક હિત બંનેને યોગ્ય રીતે સંતુલિત કરવા જોઈએ. વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટે કોઈ સીધું-સાદું ફોર્મ્યુલા હોઈ શકે નહીં પરંતુ સામાન્ય નિયમ તરીકે, જ્યાં સુધી આરોપી પુરાવા સાથે ચેડાં કરે અથવા તેનો નાશ કરે અથવા કાયદાની પ્રક્રિયાથી બચવાની શક્યતા હોય તે સિવાય, બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનું ટાળવું જોઈએ. બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટેની શરતોનો પુનરોચ્ચાર ઇન્દર મોહન ગોસ્વામી (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં અને યુ.પી. રાજ્ય વિ. પૂસુ અને અન્ય; ૧૯૭૬ ૩ એસસીસી ૧ ના કેસમાં કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે: (ઇન્દર મોહન ગોસ્વામી કેસ, એસસીસી પૃ.૧૬, પેરા ૫૩)

“૫૩. જ્યારે સમન્સ અથવા જામીનપાત્ર વોરંટથી ઈરિછત પરિણામ મળવાની શક્યતા ન હોય ત્યારે વ્યક્તિને કોર્ટમાં લાવવા માટે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું જોઈએ.”

આ ત્યારે થઈ શકે જ્યારે પ્રથમ તો એવું માનવું વાજબી હોય કે વ્યક્તિ સ્વેચ્છાએ કોર્ટમાં હાજર થશે નહીં; અથવા બીજું એ કે પોલીસ સત્તાવાળાઓ વ્યક્તિને સમન્સની બજવણી કરવા માટે

શોધવામાં અસમર્થ હોય અને ત્રીજું જો એવું માનવામાં આવે કે જો વ્યક્તિને તરત જ કસ્ટડીમાં લેવામાં ન આવે તો તે કોઈને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે. ઉપરોક્ત કારણોના અભાવે, સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૯ હેઠળની અરજી માટે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું એ કાર્યવાહીના કાયદાના અસ્તિત્વના હેતુને જ નષ્ટ કરી દેશે જે કેસની ટ્રાયલમાં આરોપીના અધિકારની જાળવણી અને રક્ષણ કરે છે." (ભાર મૂક્યો)

૪.૧૪ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન કેસ પણ ફરિયાદનો કેસ છે. તેથી, ડેઝિગ્રેટેડ કોર્ટ માટે પહેલા સમન્સ ઈશ્યુ કરવું જરૂરી હતું. જો તેનાથી હાજરી ન થઈ શકી હોત તો જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરી શકાયું હોત. જો ઉપરોક્ત બે સાધનો દ્વારા અરજદારની હાજરી મેળવી શકાઈ ન હોત તો જ, ચુકાદાઓની શ્રંખલામાં વારંવાર સુપ્રીમ કોર્ટે પ્રતિપાદિત કરેલા કાયદાના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરીને, બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું ન્યાયસંગત બન્યું હોત.

૪.૧૫ વિ. સિનિયર વકીલ દ્વારા (૧૯૯૯) ૬ એસસીસી ૧૭૨ માં રિપોર્ટ થયેલ પંજાબ રાજ્ય વિ. બલદેવ સિંહના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના સંવિધાન પીઠના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપીને એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કાયદાની

જરૂરિયાતોનું પાલન કરવું જરૂરી છે અને આવી જરૂરિયાતનું પાલન ન કરવા બદલ, જો નિર્દોષ છુટકારો કરવાનો આદેશ નોંધવામાં આવે છે, તો પ્રોસિક્યુશને તેની ક્ષતિઓ માટે માત્ર પોતાનો આભાર માનવો રહ્યો. આ ચુકાદો, જો કે નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સ એક્ટ, ૧૯૮૫ ની કલમ ૫૦ ના સંદર્ભમાં આપવામાં આવ્યો છે, તેમ છતાં વર્તમાન કેસને લાગુ પડશે કારણ કે તેમાં પ્રતિપાદિત કાયદાના સિદ્ધાંતો આ કેસ માટે પણ સંબંધિત છે. ચુકાદાનો સંબંધિત અંશ નીચે મુજબ છે:

'૨૮. એનડીપીએસ એક્ટ કયા સંદર્ભમાં કાર્ય કરે છે અને ખાસ કરીને ડ્રગના ગુનાઓ માટેની તપાસને આધીન વ્યક્તિઓમાં વ્યાપક અક્ષરજ્ઞાનનો અભાવ હોય તેવા પરિબળને આ કોર્ટ નજરઅંદાજ કરી શકે નહીં. એ બાબત ધ્યાનમાં રાખવી જ જોઈએ કે સજા જેટલી કડક હશે, કાયદામાં આપવામાં આવેલા તમામ રક્ષણોનું કડકપણે પાલન થાય તે જોવા માટે એટલી જ વધુ કાળજી લેવી પડશે. અધિકૃત અધિકારીએ શંકાસ્પદ વ્યક્તિને એ બાબતની જાણ કરીને કે તેની પાસે એવો અધિકાર છે 'કે જો તે જરૂરી સમજે' ગેઝેટેડ ઓફિસર અથવા મેજિસ્ટ્રેટની હાજરીમાં તેની તલાશી લેવાય, તો તેની તલાશી માત્ર તે જ રીતે લેવામાં આવશે, રિયલ તક આપવાથી શા માટે પીછેહઠ કરવી જોઈએ તેનું કોઈ

કારણ અમને મળતું નથી. અગાઉ અવલોકન કર્યા મુજબ કલમ ૫૦ માં સમાવિષ્ટ ન્યાયિક રક્ષણોનું પાલન કરવાનો ક્ષિતિય હેતુ છે – વ્યક્તિને ખોટા આક્ષેપો અને ક્ષુલ્લક આરોપો સામે રક્ષણ આપવું અને અધિકૃત અધિકારી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી તલાશી અને જપ્તીને વિશ્વસનીયતા આપવી. વધતા જતા ડ્રગના દૂષણને ધ્યાનમાં રાખીને, કલમ ૫૦ માં સમાવિષ્ટ તમામ રક્ષણોના પાલન કરવાનો આગ્રહ રાખવાથી વધુ નિર્દોષ છુટકારા થઈ શકે છે તે દલીલ અમને સ્પર્શતી નથી. જો અધિકૃત અધિકારી કલમ ૫૦ ની જરૂરિયાતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય અને તે ગ્રાઉન્ડ પર નિર્દોષ છુટકારાનો આદેશ નોંધવામાં આવે, તો પ્રોસિક્યુશને તેની ક્ષતિઓ માટે પોતાનો આભાર માનવો જ જોઈએ. ખરેખર દરેક કેસમાં આખરી પરિણામ મહત્વનું છે પરંતુ તેને પ્રાપ્ત કરવાના સાધનો બેડાઘ રહેવા જોઈએ. ઉપાય રોગ કરતાં વધુ ખરાબ હોઈ શકે નહીં. જો તલાશી પ્રક્રિયા દરમિયાન તપાસ એજન્સી દ્વારા કરવામાં આવેલ ગેરકાયદેસરના કૃત્યોને કોર્ટ માફ કરતી દેખાય તો ન્યાયિક પ્રક્રિયાની કાયદેસરતા શંકાના ઘેરામાં આવી શકે છે અને કાયદા પ્રત્યેનો આદર પણ ઓછો કરી શકે છે અને ન્યાય વ્યવસ્થા સાથે ગંભીરતાથી સમજૂતી કરવાની અસર કરી શકે છે. તેની પરવાનગી આપી શકાય નહીં." (ભાર મૂક્યો)

૪.૧૬ અરજદાર વતી વિશ્વાસ મૂકવામાં આવેલો છેલ્લો ચુકાદો સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન (કવોશિંગ) નં.૪૯૨૨/૨૦૧૪ માં આપવામાં આવેલ આ કોર્ટ (કોરમ: અનંત એસ. દવે, જે.) નો તારીખ ૦૭.૦૫.૨૦૧૫ નો છે. તે કેસમાં, ટ્રાયલ કોર્ટે તેમાંના અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલી જમીન મંજૂર કરવા માટેની અરજી રદ કરી હતી. જો કે, અરજદારે ત્યારબાદ કોર્ટનો સંપર્ક કરીને જણાવ્યું હતું કે તેની સામે બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઇશ્યુ કરવું એ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખરાબ હતું. ઇન્દર મોહન ગોસ્વામી અને અન્ય વિ. ઉત્તરાંચલ રાજ્ય અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર અને સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન (કવોશિંગ) નં.૪૬૯૭/૨૦૧૪ માં આ કોર્ટના તારીખ (કોરમ: જે. બી. પારડીવાલા, જે.) ૧૯.૧૧.૨૦૧૪ ના ચુકાદા પર વિશ્વાસ મૂકીને, આ કોર્ટે તેમાંના અરજદારને એવા ગ્રાઉન્ડ પર જમીન મંજૂર કર્યા હતા કે બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઇશ્યુ કરવું કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખરાબ હતું.

૪.૧૭ ઉપરોક્ત તથ્યાત્મક અને કાનૂની રજૂઆતોના બળ પર, વિ. સિર્નિયર વકીલ દ્વારા એવી પ્રાથ ના કરવામાં આવે છે કે અરજી મંજૂર કરવામાં આવે.

પ. જો કે ભારતના વિ. આસિસ્ટન્ટ સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસે આજે

લીવ-નોટ રજૂ કરી છે, તેમ છતાં વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેવિંગ કાઉન્સેલ શ્રી પી. વાય. દિવ્યેશ્વર તેમના વતી ઉપસ્થિત રહ્યા છે. તેમણે એવી રજૂઆત કરીને અરજીનો સખત વિરોધ કર્યો છે કે અરજદાર આરોપી છે અને તેમની સામે પીએમએલ એક્ટ હેઠળ ગંભીર આક્ષેપો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સહ-આરોપીઓના કેસમાં, જ્યાં આ કોર્ટે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટો રદ કર્યા હતા અને સેટ અસાઈડ કર્યા હતા, ત્યાં તપાસ પહેલેથી જ પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી, જ્યારે વર્તમાન કેસમાં, તપાસ નિર્ણાયક તબક્કે છે અને અરજદારની કસ્ટોડિયલ પૂછપરછ જરૂરી છે.

પ.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારના કેસમાં, બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ યોગ્ય રીતે ઈશ્યુ કરવામાં આવ્યું છે અને આ કેસને અન્ય સહ-આરોપીઓના કેસો સાથે સરખાવી શકાય નહીં, કારણ કે તે કેસોનો તબક્કો અલગ હતો.

પ.૨ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે સહ-આરોપીઓના નિવેદનોમાં અરજદારનું નામ બહાર આવ્યું છે અને તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલા વ્યવહારો સ્પષ્ટપણે બહાર આવ્યા છે. તેથી, અરજદાર સામેના ગુનાના પ્રમાણ અને તેની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને, સામવાળા નં.૧ માટે તેમની સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ મેળવવું અનિવાર્ય હતું.

પ.૩ વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેવિંગ કાઉન્સેલે ઉપરોક્ત રજૂઆતોને સમર્થન આપવા માટે સામવાળા નં.૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીની તમામ વિગતો કોર્ટ સમક્ષ વાંચી સંભળાવી હતી.

પ.૪ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ અરજદારનો કેસ કસ્ટમ્સ એક્ટ હેઠળ હતો, જ્યારે વર્તમાન કેસ પીએમએલ એક્ટ હેઠળ છે; તેથી, એવું કહી શકાય નહીં કે વર્તમાન કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અરજદારને કોઈ રાહત આપવામાં આવી હતી.

પ.૫ વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેવિંગ કાઉન્સેલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે, કોઈપણ સંજોગોમાં, અરજદાર દ્વારા પસંદ કરવામાં આવેલી વર્તમાન અરજી સમય પહેલાંની છે, કારણ કે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૭૦(૨) જોગવાઈ કરે છે કે આવું દરેક વોરંટ જ્યાં સુધી તે ઈશ્યુ કરનાર કોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અથવા તેની બજવણી ન થાય ત્યાં સુધી અમલમાં રહેશે. તેમના જણાવ્યા મુજબ, આનો અર્થ એ થાય છે કે અરજદાર પાસે પ્રથમ તબક્કે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરનાર કોર્ટનો જ સંપર્ક કરવાનો ઉપાય છે. અરજદારને વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોવાથી, આ કોર્ટ અરજી ગ્રાહ્ય રાખી શકે નહીં.

૫.૬ કે ડેઝિગ્રેટેડ કોર્ટે અરજદાર સામેના આક્ષેપોની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લીધી છે અને, તેની વિવેકબુદ્ધિથી, અરજદાર સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કર્યું છે. આક્ષેપ કરાયેલા ગુનાઓની ગંભીરતા અને પ્રમાણને ધ્યાનમાં રાખીને આ વિવેકબુદ્ધિ કોર્ટ પાસે ઉપલબ્ધ હતી.

૬. સામવાળા નં.૨ – ગુજરાત રાજ્ય માટે વિ. એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી એલ. બી. ડાભીએ વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલો અપનાવી છે.

૭. વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોના પ્રત્યુત્તરમાં, અરજદારના વિ. સિનિયર વકીલ શ્રી વિક્રમ ચૌધરીએ રજૂઆત કરી છે કે વર્તમાન અરજીમાં, અરજદારે માત્ર બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ રદ કરવાની રાહત માટે જ પ્રાર્થના કરી છે. કેસના ગુણદોષ પર કોઈ દલીલો કરવામાં આવી નથી જે ડેઝિગ્રેટેડ કોર્ટે ધ્યાનમાં લેવાની રહેશે. અરજદાર સામેના આક્ષેપોને હાઈલાઈટ કરવા સિવાય, ગુણદોષ પર, સામવાળા નં.૧ પાસે સુસ્થાપિત કાયદાની સ્થિતિ સિવાય બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા સંબંધિત જવાબ આપવા માટે કંઈ નોંધપાત્ર નથી.

૭.૧ એવો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવે છે કે અરજદારે હંમેશા પોતાને સામવાળા નં.૧ માટે તૈયાર અને ઉપલબ્ધ રાખ્યા છે અને ચાર પ્રસંગોએ તેમની સમક્ષ હાજર થયા છે. કે ૧૮.૦૭.૨૦૧૪ ના રોજ ઓગણોસીતેર આરોપીઓ સામે દાખલ કરાયેલી પ્રથમ ફરિયાદમાં, બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટે પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી જે રદ કરવામાં આવી હતી. ૨૯.૦૨.૨૦૧૪ ના રોજ દાખલ કરાયેલી બીજી ફરિયાદમાં, દસમાંથી સાત આરોપીઓ સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાની પ્રાર્થના સ્વીકારવામાં આવી હતી, પરંતુ ડેક્રિએટેડ કોર્ટના સદર આદેશને આ કોર્ટે સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલકેશન નં.૪૬૯૭/૨૦૧૪ માં પસાર કરેલ આદેશ તારીખ ૧૯.૧૧.૨૦૧૪ થી સેટ અસાઈડ કર્યો હતો. વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ દ્વારા કરવામાં આવેલી આક્ષેપોને નકારતા કે વર્તમાન કેસનો તબક્કો, કોઈપણ રીતે, તે તબક્કાથી અલગ હતો જેમાં સહ-આરોપીઓ સામેના બિન-જામીનપાત્ર વોરંટો રદ કરવામાં આવ્યા હતા, વિ. સિનિયર વકીલે સહ-આરોપીઓ અંગેની ફરિયાદ તારીખ ૨૯.૧૦.૨૦૧૪ ના પેરા-૩૬ (પેપર-બુકના રનિંગ પૃષ્ઠો ૧૧૦ અને ૧૧૧) નો સંદર્ભ આપ્યો છે, જેમાં જણાવાયું છે કે તપાસમાં વધુ સમય લાગવાની શક્યતા છે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે વર્તમાન અરજદારના કેસના તબક્કામાં અને તે સહ-આરોપીઓ, જેમના કેસમાં બિન-જામીનપાત્ર વોરંટો રદ કરવામાં આવ્યા હતા, તેમના તબક્કામાં કોઈ તફાવત નથી.

૭.૨ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ રદ કરવા માટે ડેઝિગ્રેટેડ કોર્ટનો સંપર્ક કરવાનો અરજદાર પાસે વૈકલ્પિક ઉપાય છે તેવી દલીલનો જવાબ આપતાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કોર્ટને ગેરમાર્ગે દોરીને બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ મેળવવામાં આવ્યું છે, કારણ કે અરજદાર દ્વારા લંબાવવામાં આવેલા સહકાર, અગાઉના ચાર પ્રસંગોએ તેમની હાજરી, સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ કેસની પેન્ડન્સી અને સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અરજદારને આપવામાં આવેલા રક્ષણ અંગેની મહત્વપૂર્ણ હકીકતો ડેઝિગ્રેટેડ કોર્ટ સમક્ષ છુપાવવામાં આવી છે. એવો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવે છે કે છળકપટ કરીને અને કોર્ટની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ કરીને, રમત રમીને અને મહત્વપૂર્ણ હકીકતો છુપાવીને મેળવવામાં આવેલા આદેશને કોઈપણ તબક્કે પડકારી શકાય છે, ખાસ કરીને, ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ કોર્ટના અસાધારણ અને સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને.

૮. ઉપરોક્ત તથ્યાત્મક અને કાનૂની પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ કોર્ટે સંબંધિત પક્ષકારોના વિ. વકીલોને વિગતવાર અને ખૂબ જ ઝીણવટપૂર્વક સાંભળ્યા છે, અરજીમાં કરેલી રજૂઆતો અને તેની સાથે જોડેલા દસ્તાવેજોનું અવલોકન કર્યું છે.

૯. આ કોર્ટ શરૂઆતમાં જ સ્પષ્ટ કરવા માંગે છે કે તે પોતાની જાતને તેની

સમક્ષના મુદ્દા સુધી સીમિત રાખશે, જે અરજદાર સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરતા ડેક્રિગ્રેટેડ કોર્ટના આદેશની કાયદેસરતા અથવા અન્ય બાબતો છે. જો કે વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ દ્વારા પીએમએલ એક્ટ હેઠળ બાબતના ગુણદોષ પર સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, પરંતુ આ કોર્ટ તે પાસાઓમાં ઊંડા ઉતરવું યોગ્ય ગણતી નથી કારણ કે તે નક્કી કરવાનું ડેક્રિગ્રેટેડ કોર્ટ માટે છે.

૧૦. જ્યાં સુધી અરજદાર સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનો સંબંધ છે, કાયદાની સ્થિતિ હવે સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ઇન્દર મોહન ગોસ્વામી અને અન્ય વિ. ઉત્તરાંચલ રાજ્ય અને અન્ય (ઉપર મુજબ), વિકાસ વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય (ઉપર મુજબ) અને રઘુવંશ દીવાનચંદ ભસીન વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય (ઉપર મુજબ) માં સુસ્થાપિત થયેલી છે.

૧૧. ખૂબ સંક્ષિપ્તમાં કહીએ તો, બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનો મુખ્ય હેતુ એવી પરિસ્થિતિમાં કાયદાની કોર્ટ સમક્ષ તે વ્યક્તિની હાજરી સુનિશ્ચિત કરવાનો છે જ્યાં સમન્સ અથવા જામીનપાત્ર વોરંટો આવી હાજરી મેળવવામાં નિષ્ફળ ગયા હોય. આનો અનિવાર્યપણે અર્થ એ થાય છે કે, પ્રથમ તબક્કે, સમન્સ અથવા જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું કોર્ટ માટે ફરજિયાત છે અને માત્ર ત્યારે જ જ્યારે ઉપરોક્ત બે ઉપાયો વ્યક્તિની હાજરી મેળવવામાં નિષ્ફળ ગયા

હોય, અથવા પ્રથમ બે સાધનો દ્વારા આવી હાજરી મેળવવાની શક્યતા ન હોય, તો જ કોર્ટ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનો આશ્રય લેશે.

૧૨. વિકાસ વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય (ઉપર મુજબ) માં સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યા મુજબ ફરિયાદના કેસમાં (વર્તમાન કેસની જેમ) પ્રથમ તબક્કે, કોર્ટે સમન્સ અથવા જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનું પસંદ કરવું જોઈએ, જેમાં નિષ્ફળ ગયા પછી જ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું જોઈએ.

૧૩. રઘુવંશ દીવાનચંદ ભસીન વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય (ઉપર મુજબ) માં, સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટની બજવણીમાં સીધી રીતે વ્યક્તિની સ્વતંત્રતામાં કાપ મૂકવાનો સમાવેશ થાય છે, અટકાયતનું વોરંટ યાંત્રિક રીતે ઈશ્યુ કરી શકાય નહીં, પરંતુ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં તે વાજબી છે તેવી ખાતરી નોંધ્યા પછી જ ઈશ્યુ કરી શકાય છે.

૧૪. ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાના સિદ્ધાંતોની એરણ પર ડેક્રિગ્રેટેડ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આક્ષેપિત આદેશની ચકાસણી કરતાં, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તે તમામ બાબતોમાં નિષ્ફળ જાય છે. ડેક્રિગ્રેટેડ કોર્ટે પ્રથમ તબક્કે સમન્સ ઈશ્યુ કરવાનો અથવા જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ

કરવાનો આશ્રય લીધો નથી, પરંતુ સામવાળા નં.૧ ની માત્ર માંગણી પર સીધું જ બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરી દીધું છે. વધુમાં, સીધું જ બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવા માટે કોઈ કારણો દર્શાવવામાં આવ્યા નથી. આક્ષેપિત આદેશ એ માત્ર ત્રણ શબ્દોનો અસ્પષ્ટ આદેશ છે, જે યોગ્ય વાક્ય પણ બનાવતો નથી, કારણો દર્શાવવાનું કે ખાતરી નોંધવાનું તો દૂર રહ્યું, કે શા માટે ડેક્લિએટેડ કોર્ટે સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોથી વિચલિત થવાનું અને પ્રથમ તબક્કે જ બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનું યોગ્ય માન્યું.

૧૫. અરજદાર સામેના આક્ષેપોની ગંભીરતા ગમે તે હોય, અટકાયતનું વોરંટ ઈશ્યુ કરતી વખતે ડેક્લિએટેડ કોર્ટ યોગ્ય પ્રક્રિયા અને સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં આવેલી ન્યાયિક માર્ગદર્શિકાઓનું પાલન કરવા માટે બંધાયેલી છે, જેનો હેતુ અરજદારની હાજરી મેળવવાનો છે. કોર્ટે આક્ષેપોથી દોરવાઈ જઈને અને તથ્યાત્મક અને કાનૂની પરિસ્થિતિ પર મનનો ઉપયોગ કર્યા વિના તથા વ્યક્તિની સ્વતંત્રતામાં કાપ મૂકવાના પાસા અને કાયદાની જરૂરિયાતો વચ્ચે સંતુલન જાળવ્યા વિના, તરત જ પ્રતિક્રિયા આપીને બિન-જમીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરી દેવું જોઈએ નહીં. અટકાયતનું વોરંટ ઈશ્યુ કરવાના ગંભીર પરિણામો આવે છે, તેથી, કોર્ટે ગુનાની ગંભીરતાની સાથે અરજદારના ભૂતકાળના વર્તન જેવા પરિબળોને તોલીને વ્યવહાર અને ન્યાયી અભિગમ અપનાવવો પડશે.

માત્ર આક્ષેપોની ગંભીરતા કોર્ટને કાયદાના સદર સિદ્ધાંતોથી વિચલિત થવાની છૂટ કે લાયસન્સ આપતી નથી. જો, વર્તમાન કેસની જેમ, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આદેશ પસાર કર્યા પછી અરજદાર ચાર પ્રસંગોએ સામવાળા નં.૧ સમક્ષ હાજર થયા હોય અને ભવિષ્યમાં સહકાર આપવા તૈયાર હોય, તો પ્રથમ તબક્કે જ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવું ન્યાયસંગત જણાતું નથી.

૧૬. તેથી, આ કોર્ટનો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે અરજદાર સામે બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરતો ડેક્રિગ્રેટેડ કોર્ટનો આક્ષેપિત આદેશ કાયદાની દ્રષ્ટિએ અટકાવપાત્ર છે અને તેને ટકી રહેવા દેવાય નહીં.

૧૭. સામવાળા નં.૧ દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજીનું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડશે કે તેમાં તે પાસાનો એક પાણ સંદર્ભ નથી કે અરજદારે ૦૮.૧૧.૨૦૧૪, ૧૯.૧૧.૨૦૧૪, ૨૭.૧૧.૨૦૧૪ અને ૧૨.૧૨.૨૦૧૪ એમ ચાર પ્રસંગોએ પૂછપરછ માટે સામવાળા નં.૧ પાસે પોતાને ઉપલબ્ધ કરાવ્યા હતા. સુનાવણી દરમિયાન વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ દ્વારા આનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો નથી. સદર અરજીમાં સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી અને સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અરજદારને ૦૩.૧૧.૨૦૧૪ થી ૧૦.૦૭.૨૦૧૫ સુધી મંજૂર કરવામાં આવેલી રાહત અંગે કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. આ પાસું વધુ સંબંધિત બને છે કારણ કે સામવાળા નં.૧ એ સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષની

અરજીનો સખત વિરોધ કર્યો હતો. સામવાળા નં.૧ ને જાણ હતી કે અરજદારની રિટ અરજીનો ૧૦.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો અને સુપ્રીમ કોર્ટનો આદેશ ૧૩.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ ઉપલબ્ધ થયો હતો. અરજીમાં આ પાસાનો ઉલ્લેખ નથી.

૧૮. ઉપરોક્ત બાબતોના પ્રકાશમાં, વિ. સિનિયર વકીલની એ રજૂઆત કે ડેક્લિગેટેડ કોર્ટના ધ્યાને યોગ્ય હકીકતો લાવવામાં આવી ન હતી, તે વજન ધરાવતી જણાય છે.

૧૯. કોર્ટને સાચી હકીકતોથી માહિતગાર કર્યા વિના અને મહત્વપૂર્ણ હકીકતો છુપાવીને મેળવવામાં આવેલો આદેશ જે કોર્ટ સાથે છળકપટ કરવા સમાન છે, તે રદબાતલ છે, જેમ કે એ. વી. પાપૈય્યા શાસ્ત્રી અને અન્ય વિ. એ. પી. સરકાર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું છે.

૨૦. કોઈપણ સંજોગોમાં, આક્ષેપિત આદેશ ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોથી વિપરીત પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાથી કાયદાની દ્રષ્ટિએ અ ટકાવપાત્ર છે. તેથી, સામવાળા નં.૧ વતી સફળતાપૂર્વક એવી દલીલ કરી શકાય નહીં કે આ કોર્ટ અરજી ગ્રાહ્ય રાખી શકે

નહીં અને અરજદારે જે કોર્ટ આક્ષેપિત આદેશ પસાર કર્યો છે તે જ કોર્ટ સમક્ષ પોતાના ઉપાયનો લાભ લેવા માટે જવું જોઈએ. તદુપરાંત, આક્ષેપિત આદેશ અસ્પષ્ટ, કારણવિહોળો અને યાંત્રિક છે, અને સીધું જ બિન-જામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરવામાં મનનો ઉપયોગ કે કોર્ટની ખાતરી દર્શાવતો નથી. આ ગ્રાઉન્ડ પર પણ તે ટકી શકે નહીં.

૨૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાની સંચયી અસર એ છે કે અરજદાર વર્તમાન અરજીમાં સફળ થાય છે. આથી, નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કરવામાં આવે છે:

અમદાવાદના પ્રિન્સિપલ અને સેશન્સ જજ, (ડેક્રિએટેડ કોર્ટ) દ્વારા ઈસીઆઈઆર નં. ઈસીઆઈઆર/૦૧/ એસટીએસઝેડ૦ /૨૦૧૪ માં ક્રિમિનલ પરચુરણ અરજી નં.૧૨૩૧/૨૦૧૫ માં પસાર કરાયેલ આદેશ તારીખ ૧૩.૦૭.૨૦૧૫ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને સેટ અસાઈડ કરવામાં આવે છે.

અરજદાર ૨૯.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ ડેક્રિએટેડ કોર્ટ સમક્ષ પોતાની જાતને ઉપલબ્ધ કરાવશે. અરજદાર ડેક્રિએટેડ કોર્ટની સંતોષ મુજબના જામીન આપશે અને જ્યારે પણ જરૂર પડે ત્યારે સદર કોર્ટ અને સામવાળા નં.૧ સમક્ષ હાજર થશે.

૨૨. અરજી ઉપરોક્ત શરતો મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે, તદ્દનુસાર રૂલ આત્યંતિક કરવામાં આવે છે.

૨૩. વિ. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેટિંગ કાઉન્સેલ શ્રી પી. વાય. દિવ્યેશ્વરે કોર્ટને આ ચુકાદાને બે અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે મુલતવી રાખવા વિનંતી કરી છે.

૨૪. ચુકાદામાં ચર્ચાયેલી તથ્યાત્મક અને કાનૂની પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, આ કોર્ટ સદર વિનંતી સ્વીકારવામાં અસમર્થ છે.

(શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી, જે.)

પીયૂષ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.